

NATALIE
HAYNES

Privirea care
împietrește

Povestea Meduzei

Traducere din limba engleză de

Ioana Filat

TREI

EDITORI:
Silviu Dragomir
Magdalena Mărculescu
Vasile Dem. Zamfirescu

DIRECTOR EDITORIAL
ANANSI. WORLD FICTION:
Bogdan-Alexandru Stănescu

REDACTARE:
Mădălina Marinache

DESIGN:
Andrei Gamaș

DIRECTOR PRODUCȚIE:
Cristian Claudiu Coban

DTP:
Gabriela Anghel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HAYNES, NATALIE

Privirea care împietrește : Povestea Meduzei / Natalie Haynes ; trad.
din lb. engleză de Ioana Filat. - București : Editura Trei, 2025
ISBN 978-606-40-2859-4

I. Filat, Ioana (trad.)

821.111

Titlul original: *Stone Blind*
Autor: Natalie Haynes

Copyright © Natalie Haynes 2022
First published 2022 by Mantle an imprint of Pan Macmillan,
a division of Macmillan Publishers International Limited

Copyright © Editura Trei, 2025
pentru traducerea în limba română

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-40-2859-4

*Fratelui meu, care mi-a fost alături la început,
și surorilor pe care le-am găsit pe parcurs*

PERSONAJELE

STENO, EURIALE, MEDUZA — gorgonele —, fiicele lui Ceto și Forcus, zei ai mării. Trăiesc pe coasta de nord a Africii

ATENA, zeița războinică, fiica lui Metis — una dintre zeițele mitologice primordiale — și a lui Zeus, regele olimpienilor

POSEIDON, zeul mării, fratele lui Zeus, unchiul Atenei

AMFITRITA, regina mării, soția lui Poseidon

HERA, regina olimpienilor, soția lui Zeus

GAIA, zeița pământului, mama Titanilor și a giganților, printre care se numără Alcioneu, Porfirion, Efiates, Euritos, Clitios, Mimas și Encelad

HEFAISTOS, regele fierar, fiul Herei (nu și al lui Zeus)

HERMES, zeul mesager

HECATE, zeița nopții și a vrăjitoarelor

DEMETRA, zeița agriculturii și mama Persefonei

MOIRELE, Ursitoarele

DINO, ENIO, PEMFREDO — graiele (surorile sure) —, personificări ale spiritelor mării. Folosesc la comun un singur ochi și un singur dinte

HESPERIDELE, nimfe de grădină însărcinate cu paza merelor de aur ale Herei. Plus că la ele găsești cam tot ce-ți trebuie într-o misiune eroică

NEREIDELE, cincizeci de nimfe ale mării, cu firi schimbătoare

Muritorii

DANAE, fiica lui Acrisius, un rege grec mărunț

DICTIS, prietenul ei, fratele lui Polidectes, rege în Serifos, o insuliță grecească

PERSEU, fiul lui Danae și al lui Zeus

CASIOPEEA, regina Etiopiei, soția lui Cefeu

ANDROMEDA, fiica lor

ERIHTONIOS, rege legendar al Atenei

IODAMA, o tânără preoteasă a Atenei

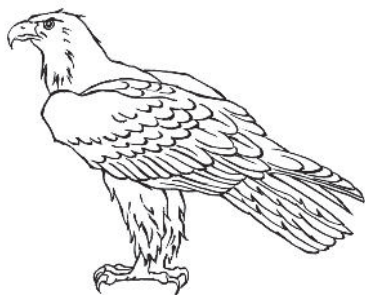
Alții

CORNIX, o cioară vorbăreață

ELAIA, o livadă de măslini din Atena

HERPETA, șerpi

Partea întâi
Sora

Gorgoneion

Vă văd. Le văd pe acelea pe care oamenii le numesc monștri.

Și-i văd pe oamenii care le numesc astfel. Pe sine se numesc eroi, desigur.

Le văd o clipă doar. Apoi nu mai sunt.

Dar e de-ajuns. De-ajuns ca să înțeleg că nu eroul este bun, curajos sau loial. Uneori — nu întotdeauna, dar uneori — el este monstruos.

Iar monstrul? Cine e ea? E ceea ce se întâmplă când cineva nu mai poate fi salvat.

Monstrul anume de care vorbesc e atacat, abuzat și denigrat. Și totuși, dac-ar fi să dai crezare poveștii, ea e cea de care se cuvine să te temi. Ea e monstrul.

Rămâne de văzut.

Panopeia

Dacă urmezi soarele la apus până în cel mai îndepărtat punct la care poți ajunge, vei găsi un loc unde marea face o cotitură strânsă și pătrunde în uscat. Te afli acolo unde Etiopia îl întâlnește pe Oceanos: cele mai îndepărtate ținuturi și cea mai îndepărtată mare. Dacă ai putea să-ți iei zborul până-n văzduh și să vezi ce văd păsările, acest canal (căci râu nu e, pentru că nu curge în direcția bună, ceea ce s-ar putea să ți se pară parte din farmecul său) se încolăcește ca o viperă. Tocmai ai trecut de graie, deși poate nici n-ai observat, cum nu ies niciodată din peștera lor, să nu carecumva să se împiedice pe faleza stâncoasă și să pice în marea zbuciumată. Oare ar supraviețui căderii? Desigur, doar sunt nemuritoare. Însă nici zeu să fii nu-ți dorești să-ți petreci eternitatea izbindu-te când de valuri, când de stânci.

În zborul tău iute, ai trecut și de sălașul gorgonelor, care trăiesc la doi pași de surorile lor graiele. Le zic eu surori, dar nici măcar nu se cunosc între ele. Deși nu știi sau au uitat de mult, aerul și apa sunt puntea dintre ele. Iar acum tu.

Va trebui să mai ajungi în niște locuri, bineînțeles, pe Muntele Olimp. În Libia, cum îi vor spune egiptenii și, mai târziu, grecii. Pe o insulă numită Serifos. Poate te descurajează ideea de a călători atâta. Însă, odată ce te-ai trezit pe meleagurile astea, înseamnă că te afli deja la capătul lumii, așadar trebuie să faci cumva cale-ntoarsă. Nu prea departe de-aici e căminul Hesperidelor, doar că ele

n-o să te-ajute deloc, mă tem, chiar dac-ai reuși să le găsești (însă n-o să reușești). Așa că-ți rămân gorgonele. Îți rămâne Meduza.

Metis

Metis s-a preschimbat. Dac-ai fi zărit-o chiar în clipele dinainte să înțeleagă ce pericol o paște, ai fi văzut o femeie. Înaltă, cu mădularele lungi și părul negru și des împletit la spate. Ochii mari, conturați cu kohol. Își mișca atât de iute privirea, încât părea să pătrundă pretutindeni în același timp — nici când stătea locului nu-i slăbea vigilența. Își avea propriile mijloace de apărare, ce zeiță nu are? Numai că Metis era mai bine pregătită decât cele mai multe dintre ele, chiar dacă nu era înarmată cu săgețile lui Artemis și nici cu furia gata să dea în clocot a Herei.

Așadar, când a simțit mai degrabă decât a văzut că e în pericol, s-a făcut vultur și a zburat pe bolta cerului, cu vântul blând din miazăzi zburându-i penele aripilor aurii. Însă, oricât de ageri i-ar fi fost ochii, tot n-a zărit lucrul care-i ridicase firicelele de păr de la rădăcina cozii împletite când își luase înfățișarea de om. A făcut mai multe ocoluri prin aer fără să i se dezvăluie nimic, astfel că într-un sfârșit a coborât în zbor și s-a lăsat în vârful unui chiparos, lungindu-și gâtul robust când încolo, când încoace, cine știe? A rămas cocoțată acolo, pe gânduri.

De pe crengile înalte a zburat pe pământul nisipos, săpând brazde mărunte cu ghearele în țărână. Și dintr-odată n-a mai fost vultur. Ciocul încovoiat i s-a retras și picioarele învelite în pene i-au dispărut. Trecând de la un trup vânjos la altul, doar istețimea ochilor înguști i-a rămas neschimbată. A șerpuit pe pietre, cu solzii dorsali desenând o dungă maronie în zigzag și burta ca nisipul palid

la culoare. Aluneca pe uscat la fel de iute cum zburase pe cer. Poposind sub un cactus de pere mare, s-a lipit bine de pământ, încercând să simtă de unde-i vine neliniștea, lucrul care-i scăpase pe când era vultur. Însă, în timp ce șobolanii aciuai pe la templul din apropiere goneau să scape de ea, tot nu simțea pașii făpturii de care trebuia să fugă la rândul ei. Oare ce-i rămânea de făcut?

A rămas multă vreme sub cactus, bucurându-se de pământul încins și mișcându-și doar ochii întredeschiși, nimic altceva. Era aproape nevăzută, știa. Puține făpturi o întreceau în iuțime, iar veninul colților ei nimicea pe oricine. N-avea de ce să se teamă. Însă simțurile tot îi spuneau că nu e în siguranță. Și nu putea să rămână acolo, în trupul de șarpe, la nesfârșit.

S-a descolăcit de la rădăcina cactusului și s-a mutat la umbra chiparosului. Dintr-odată s-a săltat de la pământ și iar s-a preschimbato. Dunga în zigzag de pe solzi i s-a fărâmițat, risipindu-se în pete, iar solzii i s-au muiat dintr-odată, luând înfățișarea unei blăni aspre. I-au crescut urechi și labe înzestrate cu gheare la capătul picioarelor musculoase. Era o panteră frumoasă, care plesnea cu coada muștele de nu se vedeau. A luat-o mai întâi încet, căci simțea fiecare pietricică sub pernițele labelor. A văzut iar fiorii de frică pe care-i stârnea în animalele din apropiere. Însă nici acum n-a reușit să-și alunge propria teamă. A gonit printre copaci, cu buruieni încâlcindu-i-se în blană pe măsură ce lua viteză. Nu i-au frânat deloc avântul. Putea să prindă orice făptură. Iar pe ea cine putea s-o prindă? Nimeni. Și-a savurat propria putere. Parcă mergea pe aer, toată numai mușchi, în căutarea prăzii. Și atunci a prins-o.

Zeus era pretutindeni și nicăieri. N-avea cum să fugă de norul strălucitor care o înghițea. A zvâcnit când ochii ei de felină n-au mai îndurat atâta lumină și s-a preschimbat la loc în șarpe, pe măsură ce norul parcă se îngroșa și o închidea tot mai strâns. A încercat să se strecoare pe sub el și să fugă, dar nu avea pe unde. Norul emana de pretutindeni, din pământ ca și din aer. A încercat să se îndepărteze cât mai iute de el, însă, oriîncotro se întorcea, norul era de nepătruns. Nu mai îndura strălucirea aceea, o dureau cumplit ochii, cu toată membrana care-i acoperea. A făcut o ultimă tentativă de a se elibera, tot schimbându-și înfățișarea: vultur, însă n-a putut să-și ia zborul pe deasupra; porc mistreț, însă n-a putut să-l înjunghie cu colții; lăcustă, însă n-a putut să-l mănânce; din nou panteră, însă n-a putut să fugă de el. Norul a început să se întărească și a simțit cât de tare o strânge. Mușchii îi zvâcneau sub apăsare, așa că nu i-a rămas decât să se facă tot mai mică și mai mică: nevăstuică, șoarece, cicadă. Iar apăsarea sporea. A mai încercat doar o dată: furnică. Apoi i-a auzit glasul respingător, îi spunea că n-are cum să-i scape. Știe ea ce are de făcut ca să n-o mai doară. Să se supună altei dureri. Dându-se în sfârșit bătută, a renunțat, revenind la înfățișarea de la început.

În timp ce Zeus o viola, s-a gândit cum e să fii vultur.

*

Singurul lucru bun când venea vorba de apetitul sexual al lui Zeus, își zicea adesea Hera, soția lui, era cât de repede și-l potolea. Pofta, căutarea și astâmpărarea lui durau atât de puțin, încât aproape reușea să se convingă că-s mofturi. Măcar dacă nu s-ar fi ales mereu cu odrasle. Zei și semizei

de-a valma, fiecare ivit pe lume doar ca să-i întărească ei convingerea că Zeus nu-i nicidecum exagerat de pretențios atunci când alege s-o înșele. Până și ea, o zeiță cu rezerve aproape nesecate de dușmănie, abia mai ținea socoteala femeilor, zeitelor, nimfelor și plozilor urlători pe care trebuia să-i năpăstuiască.

De obicei nu era nevoie să-și întoarcă atenția asupra fostei lui soții. La Metis prefera să nu se gândească deloc, însă, dacă o făcea, îi stârnea o ușoară iritare. Nimănui nu-i place să fie pe locul doi sau trei, cu atât mai puțin Herei. Metis fusese soția lui Zeus cu mult înainte ca ideea să-i suradă și ei. Se despărțiseră cu atâta timp în urmă, încât lumea și uitase că fuseseră vreodată căsătoriți. În zilele ei bune, Hera nici nu se gândea la asta. În zilele rele i se părea o înșelăciune. Nu i se părea deloc corect ca vreo zeiță să aibă întâietate față de ea, Hera, consoarta lui Zeus, pentru simplul fapt că apăruse înaintea ei pe lume. Și cum avea mult mai multe zile rele decât bune, Hera o detesta pe Metis. Însă, cu atâtea alte provocări pe cap, de obicei își lua gândul.

Tocmai Metis fusese, desigur, sfătuitoarea lui Zeus în războiul împotriva Titanilor. Metis îl ajutase pe Zeus în bătălia cu Cronos, tatăl său. Metis cea șireată și isteță punea mereu ceva la cale. Hera era la fel de isteță ca predecesoarea ei, nici nu încăpea vorbă. Doar că ea se vedea pusă în situația de a unelti împotriva lui Zeus, pe când Metis îi dăruise din înțelepciunea ei. A pufnit. Multe foloase a mai tras de pe urma darului ei. Hera îi luase locul — cui îi mai trece prin cap că Metis are vreo legătură cu Zeus? Cine se îndoiește de superioritatea surorii și soției sale Hera, regina Olimpului? Nimeni n-ar îndrăzni, fie el muritor sau zeu.

Era cu atât mai agasant că Zeus o înșelase tocmai cu fosta lui soție. Vestea se răspândise ca vântul printre zei și zeițe. Nimeni nu îndrăznea să-i spună Herei, însă ea oricum aflase. Cu fiecare nouă dezvăluire își disprețuia tot mai tare soțul și era hotărâtă să se răzbune. Zeus se dăduse la fund o zi, două, fără îndoială în speranța că, evitându-și soția, aceasta o să uite în vreun fel sau altul de ce se mâniase pe el. Când l-a auzit la întoarcere, Hera s-a așezat pe un scaun încăpător și comod din iatacul ei, pierdut printre răsunătoarele săli ale Olimpului, și și-a contemplat leneșă unghiile. Rochia și-a ridicat-o mai sus de glezne, dezgolindu-și picioarele, și și-a adâncit puțin decolteul.

— Bărbate, a spus când Zeus a intrat în odaie, cu o expresie oarecum șireată pe chipul majestuos.

— Da? a răspuns el.

— Câte griji mi-am făcut pentru tine.

— Păi eram...

Cu timpul, Zeus învățase că mai bine nu-și duce fraza la capăt decât să-și mintă soția. Printre calitățile care-l încântau cel mai puțin la ea se număra și talentul de a-i demonta înșelăciunile.

— Știu unde-ai fost, a spus ea. Toată lumea vorbește despre asta.

Zeus a încuviințat. Nici nu se putea altfel, nimeni nu-i întrecea pe olimpieni la bârfit. De ce nu-l dusesese capul să le închidă gura la propriu măcar ăloră pe care-i adusesese el pe lume? Oare n-ar putea s-o facă acum, cu puțină întârziere?

Hera a simțit că-i zburase mintea în altă parte.

— Și mi-am făcut griji, a repetat ea.

— Ți-ai făcut griji?

Sigur îi întindea o capcană, însă uneori era mai simplu să pice în ea și gata.

— În legătură cu viitorul tău, dragostea mea, a murmurat ea și, cu o mișcare cu totul lipsită de subtilitate, și-a desfăcut încă puțin rochia.

Zeus a încercat să se prindă în ce ape se scaldă. Soția lui era adesea iute la mânie, uneori ademenitoare, însă nu ținea minte să fi fost vreodată amândouă odată. S-a dat mai aproape, poate o nimerise până la urmă.

— Viitorul meu? a întrebat el trăgând-o jucăuș de un zulf.

Hera a ridicat fața ca să-l privească în ochi.

— Da, a spus ea. Am auzit tot felul de grozăvii despre odraslele lui Metis.

L-a simțit cum se crispează o clipă, după care a mângâiat-o mai departe pe păr. Chiar se străduia.

— Metis a fost, nu? De data asta?

N-a putut să-și înăbușe asprimea din voce, iar Zeus și-a înfipt repede mâna printre bucelele ei. Știa că poate să-i smulgă părul din cap dacă n-are grijă.

— Mă întrebam doar, oare chiar ai uitat ce ți-a spus odată despre copiii ei? a oftat Hera. Că are să-l nască pe acela care-ți va lua tronul.

Zeus n-a răspuns, însă a știut că înțepătura ei își nimerise ținta. Cum de fusese atât de nesăbuit? Doar el însuși își detronase tatăl — cu ajutorul lui Metis, ca să vezi — și la fel făcuse și tatăl lui înainte. Cum de uitase ce i-a spus Metis însăși odată, pe vremea când erau căsătoriți? Cum?

— Trebuie să iei urgent măsuri, a adăugat Hera. Ți-a spus că va avea o fată care-i va întrece în înțelepciune pe

toți în afară de tatăl ei. Iar după ea, un fiu care va domni peste zei și muritori. E un risc prea mare.

Însă de-acum vorbea cu eterul, căci soțul ei se făcuse nevăzut.

*

A doua oară când a atacat-o Zeus, Metis n-a mai încercat să se ascundă. Știa ce-o așteaptă și că n-are cum să-i scape. Nu-i rămânea decât să șpere că fiica ei (ar fi știut că are o fiică și fără darul profeției; o simțea) va supraviețui. Oare știuse că așa avea să se-ntâmpale când îi spusese soțului ei, cu mult timp în urmă, despre o fiică născută din ea, apoi de un fiu în stare să-și întrecă tatăl în puteri? Știa mai bine ca oricine cât se teme Zeus. Va încerca totul ca să împiedice nașterea fiului său.

S-a trezit iar prizonieră în lumina orbitoare, parcă înghițită de un trăsnet. A simțit iar apăsarea care-o forța să se facă tot mai mică: panteră, șarpe, greier. Însă de data asta durerea n-a venit. A învăluit-o doar o beznă neașteptată, atunci când Zeus a strâns-o în mâna lui uriașă. Apoi o senzație ciudată, ca și cum s-ar fi aflat în norul negru ce urmează trăsnetului. Era o beznă fără sfârșit. Zeus, și-a dat ea seama, tocmai o mâncase dintr-o înghițitură. Acum ea și fiica ei se găseau în burta regelui zeilor, fără cale de scăpare. Și chiar în clipa când Metis a înțeles și a acceptat situația, a simțit cum ceva dinlăuntrul ei, dinlăuntrul lui Zeus, se împotrivesc.